

Profesorul Dr.Docent Gheorghe GHEORGHIEV 1907 - 1999

În data de 28 iunie 1999 a încetat din viață profesorul universitar Gheorghe GHEORGHIEV. A fost ultimul reprezentant al unei generații de dascăli ieșeni care au vegheat la destinele matematicilor românești, într-o perioadă de mari schimbări politice, când se produceau transformări dramatice în structura socială a tineretului studios, când se încerca menținerea studiului matematicilor la cotele cele mai înalte. În același timp, s-au reînodat numeroase fire care legau matematicile din România cu matematicile din lumea întreagă, legături întrerupte din cauza războiului, a izolării intervenite după încheierea acestuia și a condițiilor extrem de grele în care trăiau oamenii în acea perioadă. A contribuit, în calitate de cercetător, de dascăl, de organizator al activității științifice și didactice la Facultatea de Matematică din Iași, la realizarea unui adevărat salt calitativ, nu numai în domeniul *geometriei diferențiale* - în care predă și își afirmă creația științifică, ci și în alte domenii ale matematicilor, unde se realizau adevărate revoluții în ce privește concepția și metodele de lucru. A fost un adevărat constructor de școală științifică la Facultatea de Matematică, dovedindu-se un meritos continuator al eforturilor și străduințelor profesorului său A. Myller.

S-a născut la 27 iunie 1907 în localitatea Bolgrad, județul Ismail, din sudul Basarabiei. Studiile liceale le-a făcut între 1916-1925 la Liceul de băieți din Bolgrad și a promovat examenul de bacalaureat, în iunie 1925, la Ismail. În același an 1925, a devenit student la Facultatea de Științe din Iași - secția Matematică, unde a urmat cursuri predate de profesorii A.Myller, Vera Myller Lebedeff, O.Mayer, Gh.Vrânceanu ș a. În timpul ultimului an de studii și după examenul de licență, în martie 1929, cu o comisie prezidată de A.Myller, a devenit asistent și s-a împrietenit cu mai mulți tineri matematicieni : I.Schoenberg, P.Cazancli, D.Mangeron, E.Stihi și Al.Climescu. În 1929 a urmat cursuri de soocializare la Universitatea din Hamburg, cu cunoscutul profesor W.Blaschke. Între anii 1931-1948 a funcționat ca profesor de matematici la liceele din Aiud, Ismail, Chilia Nouă, Cetatea Albă și Iași, unde a avut și funcții administrative (director, inspector școlar). A fost înscris la doctorat între 1938-1946 și, în aceeași perioadă, a fost concentrat, mobilizat și luat prizonier pe frontul de Est. În una din numeroasele discuții purtate cu profesorul meu, mi-a mărturisit că, în momentul când a fost luat prizonier, a fost în pericol de a fi împușcat deoarece era ofițer. A fost salvat de subordonați, care au intervenit la soldații sovietici, motivând că profesorul era ofițer de geniu și nu ofițer combatant, care ar fi putut face rău în mod direct trupelor inamice. În 1946 a susținut teza de doctorat cutitulul *Suprafețe ale căror familii remarcabile de curbe sunt asemenea*, și a răspuns la două subiecte teoretice din domeniul geometriei diferențiale și teoriei funcțiilor, propuse de comisia de doctorat, compusă din profesorii A.Myller, O.Mayer, V.Myller, I.Popa. Lucrarea sa de doctorat a fost publicată în volumul din 1946 al *Analelor Științifice ale Universității "Al.I.Cuza" din Iași*. Titlul de doctor i-a fost reconfirmat în 1954, în urma reformei învățământului. Ulterior, acest titlu i-a fost echivalat cu cel de doctor docent în științe.

Din toamna anului 1946 funcționează la Universitatea din Iași ca : șef de lucrări la

Mecanică teoretică, conferențiar suplinitor la *Matematici generale*, profesor suplinitor de *Geometrie analitică*, profesor titular de *Geometrie* (în perioada 1955-1975). Din 1975, când s-a pensionat, a rămas profesor consultant la Facultatea de Matematică din Iași. A mai predat *Matematici superioare* și *Matematici speciale* la Institutul Politehnic din Iași (1948-1954). Între anii 1953-1968 a fost decan al Facultății de Matematică, iar între 1960-1975 a fost șeful Catedrei de Geometrie. Profesorul Gh. Gheorghiev a contribuit la angajarea în activitatea de cercetare științifică în domeniul geometriei diferențiale și al matematicilor, în general, a numeroși tineri talentați. Aproape toți profesorii actuali de la Facultatea de Matematică și de la Catedra de Matematică din Univ. Tehnică Iași au fost elevi ai domniei sale. A condus circa 30 de teze de doctorat în domeniul geometriei diferențiale, iar unii doctoranzi ai domniei sale s-au afirmat ca personalități științifice recunoscute în cercetarea științifică geometrică.

A colaborat la elaborarea unui tratat de geometrie intitulat simplu *Curs de geometrie analitică* (Editura Tehnică, 1951), tratat recunoscut ca o carte de bază pentru studiul geometriei analitice clasice și al teoriei curbilor și suprafețelor. Recunoașterea meritelor acestui tratat s-a realizat prin acordarea Premiului de Stat. A mai colaborat la realizarea unei cărți – *Geometrie analitică și diferențială*, apărută în două volume în 1968 și 1969 la Editura Didactică și Pedagogică. În această carte încep să se reflecte schimbările de concepție și de tehnică de investigare în studiul geometriei diferențiale. Ideile sale au fost finalizate în alte două cărți (scrise în colaborare), *Varietăți diferențiabile finite și infinite dimensionale*, apărută în două volume, în 1976 și 1979 la Editura Academiei Române, respectiv *Geometrie diferențială* (la E.D.P.). În aceste volume, noțiunea dominantă în studiul geometriei diferențiale este cea de varietate diferențiabilă, cu toți operatorii algebrici și diferențiali legați de această noțiune, iar conexiunile liniare – concepute ca operatori de derivare – joacă un rol esențial în investigarea proprietăților geometrice ale varietăților diferențiabile. În particular, rezultatele din geometria riemanniană clasică își găsesc locul potrivit.

A scris 180 de lucrări științifice în domeniul geometriei diferențiale, dar și numeroase articole de popularizare a matematicii. A conferențiat la mai multe universități de prestigiu din lume, în cadrul schimburilor științifice ale Universității ieșene și ale Facultății de Matematică. A contribuit la stabilirea unor noi relații științifice de colaborare cu universități din toată lumea. I s-au conferit premiul "Gh. Țițeica" al Academiei Române, titlul de profesor emerit, mai multe diplome și medalii ale unor asociații profesionale precum și numeroase ordine și medalii, din partea statului român. A rămas activ, din punctul de vedere al creației științifice în domeniul matematicii, până pe la mijlocul anilor 90.

Meritele sale la catedră, în cercetarea științifică, ca și cele de om care – pe tot parcursul vieții sale – a practicat cultul muncii și al cinstei, au făcut din profesorul Gh. Gheorghiev o personalitate proeminentă în domeniul matematicii, respectată atât în facultate și universitate cât și pe plan național și internațional. Prin dispariția ultimului reprezentant al unei generații de dascăli care au menținut și ridicat studiul matematicilor la Iași la standarde interacionale, știința românească a suferit o grea pierdere.

Prof.dr. Vasile OPROIU